

God komt tot ons

Psalm 24

Rev Dr Jos Strengholt

Den Haag 2018; Arnhem-Nijmegen 2021

Jezus sprak in een van Zijn gebeden tot God diepgaande woorden:

“En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus, Die U gezonden hebt.”

Als wij het ware leven wensen, leven van de hoogste kwaliteit en van eeuwige duur, dan wijst Jezus ons de weg: wij moeten God en Jezus kennen. Want Hij is de Schepper en de Verlosser van het leven in het algemeen, en van u in het bijzonder. Hij is uw God; en Hij is uw broeder.

In Psalm 24 zien we hoe intens David God kende. In uitbundige taal prees hij God enerzijds als de almachtige Schepper, en anderzijds als Degene Die hem zeer nabij is. Hij is onze God en onze Verlosser.

1. God van hemel en aarde

David zingt:

“De aarde is van de HEERE en al wat zij bevat,
de wereld en wie er wonen,
want Hij heeft haar gegrond op de zeeën
en haar vastgezet op de rivieren.”

God heeft de wereld geschapen en Hij is de Eigenaar ervan. Daarom worden wij in dit lied van 3.000 jaar geleden opgeroepen om God te aanbidden. Om Hem te vereren. Daarom zijn wij hier, samen, in de kerk.

Als christenen denken wij graag van onszelf dat wij mensen zijn die dicht bij God staan; wij houden van persoonlijke, intieme taal, nietwaar?

Maar zelfs in het meest intieme gebed dat wij vaak bidden, het Onze Vader, waarin wij Hem aanspreken als *onze* Vader, onderstrepen we direct dat wij hoog verheven is. Hij is Onze Vader Die in de hemelen zijt...

Hij is God. Tot God bidden en Hem uitdrukkelijk in de hemel plaatsen is een waarschuwing tegen het domesticeren, het ‘huiselijk maken’ van de Schepper van hemel en aarde.

Als wij alleen maar over God zouden spreken als onze vriend, zouden wij ernstig gevaar lopen Hem naar ons eigen beeld te vormen. Hem ‘gebruiksvriendelijk’ te maken. Een gouden kalf van Hem te maken. Die neiging zit wel in de mens.

Maar God is niet gebruiksvriendelijk. Hij is niet zoals wij Hem graag zouden willen hebben. Hij is in de hemel, ver van ons; anders dan wij.

De Bijbel gebruikt natuurlijk metaforen wanneer over God en de hemel wordt gesproken. Hoe zouden wij anders over dat Almachtige Wezen kunnen denken en spreken?

In de Bijbelse tijd, volgens hun wereldbeeld, bevond de hemel zich daarboven, hoog boven ons, voorbij de wolken.

Tegenwoordig zouden de meesten van ons, als wij erover nadenken, misschien liever zeggen dat God een andere dimensie vult en de hele werkelijkheid doordringt. Maar nog steeds is Hij ver verheven boven onze tastbare wereld.

Of wij de hemel nu zien als daarboven, of als een andere dimensie, in ieder geval is zij ver van ons verwijderd. God is hoog en verheven. En wij zijn zo klein en hier beneden.

Dit is belangrijk om te benadrukken. God is, zoals de Zwitserse theoloog Karl Barth het zei: *Der Ganz Andere*. “De geheel Andere.”

Hij is de Schepper, wij zijn Zijn schepselen. Hij is daarboven en wij zijn hier beneden.

Maar die almachtige, eeuwige God heeft Zich wel geopenbaard in onze schepping. Hij heeft iets van Zichzelf gelegd in alles wat wij om ons heen zien. Als wij ons bewust zijn van Gods eeuwige grootheid, kunnen wij daar iets van weerspiegeld zien in de wereld.

Wij zien Zijn grootheid, Zijn kracht, Zijn macht, in alles wat Hij gemaakt heeft. We leven in een sacramentele werkelijkheid, kan je zeggen. De werkelijkheid om ons heen is een uitdrukking van wie God is.

Maar als wij het zicht verliezen op Zijn volkomen Anders-zijn, lopen wij het gevaar Hem te maken tot een soort algemene, pantheïstische aanwezigheid, en het eigenaardige is, die vervluchtigt heel makkelijk.

Als God aanwezig is in elke bloem, in elke steen, op elke plaats, dan is het zeer verleidelijk om zo te genieten van elke bloem, elke steen, elke plaats, dat het gemakkelijk wordt om God niet langer te zien als iets dat onderscheiden is van onze werkelijkheid.

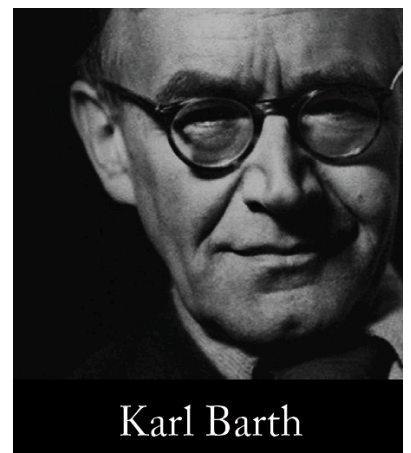
Dan is Hij niet langer de geheel Andere, Almachtige, Die tegenover ons staat, maar Hij is geworden: het gras waarop wij lopen, mijn gevoelens, alles wat ik mij voorstel, de vogels in de lucht. En wanneer de vogel wegvliegt, vliegt God weg. Wanneer ik Hem niet voel, ben ik verloren.

Het Hebreeuwse wereldbeeld gaat hierin niet mee. Het benadrukt in de Bijbel telkens weer: God is de Schepper Die zeer ver verheven en zeer anders is dan wij. Of wij dat nu voelen of geloven of niet.

2. Die Zich bekendmaakt op ‘Zijn berg’

Dat is één kant van het Bijbelse spreken over God. Er is nog een andere kant. David, nadat hij God heeft geprezen als de grote Schepper in de hemel, ziet God vervolgens op aarde! Hij vraagt:

“Wie zal de berg van de HEERE beklimmen?
Wie zal staan op Zijn heilige plaats?”

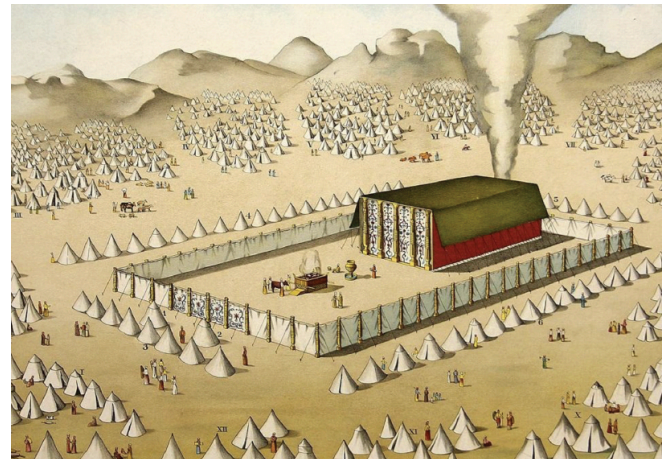
Israël had een plaats waar de almachtige God Zich openbaarde. Een locatie. Hij was aanwezig op Zijn heilige berg, in Zijn tabernakel, en later in Zijn tempel, in Jeruzalem.

Dit is het struikelblok van het Bijbelse geloof: het idee dat de Almachtige, Die zo anders is dan wij, Die wij niet kunnen zien of kennen, dat Hij Zijn verblijf zou hebben genomen in een gebouw, gemaakt door mensenhanden.

Waarom daar? Waarom niet in een tempel in Egypte, of in India, of in Peru? God koos – om redenen waarop wij nu niet hoeven in te gaan – God koos ervoor Zich te verbinden aan die ene tempel op een berg in Jeruzalem. Met het volk daar; met hun geschiedenis, met de liturgie die Hij hun gaf om te vieren.

Ja, God is almachtig, in de hemel. Zelfs degene die de tempel in Jeruzalem bouwde, koning Salomo, erkende in zijn inwijdingsgebed van de tempel dat God niet kan worden opgesloten in een gebouw, en dat Hij als de almachtige Schepper de hemel en de aarde vervult.

Maar om God te kennen, om een glimp op te vangen van Wie Hij werkelijk is, heeft God Zich geopenbaard op die ene, bijzondere plaats.

Hij gaf Zijn wetten aan dat ene volk; Hij beloofde dat ene volk te zegenen; Hij verbond Zijn Naam aan dat volk. En het is juist door deze specifieke openbaring van God dat wij Hem daadwerkelijk kunnen kennen.

Wie kan God aanbidden? Dat is de vraag.

Wie kan dat eeuwige Wezen aanbidden? Mensen die de heilige berg van God opgaan, en die reine handen en een zuiver hart hebben.

Die mensen zullen gezegend worden. Die mensen zullen zalig worden. Dit zijn de mensen die het aangezicht zoeken van de God van Jakob. De God van Israël. De God in Zijn bijzondere openbaring.

God is niet algemeen. Hij is niet wat wij allemaal graag willen dat Hij is. Hij is niet therapeutisch, of de vervuller van elke behoefte die wij ervaren.

Hij is zoals Hij Zich geopenbaard heeft in Zijn relatie met Israël.

Israël vergat soms dat God de God van de hele wereld is, niet alleen van hen. Zij vergaten soms dat alle volken door God geschapen zijn. Dat Hij de hele aarde met Zijn heerlijkheid vervult.

Als wij uit het oog verliezen hoe almachtig en hoe geheel anders Hij is, lopen wij het gevaar Hem te behandelen als ons huisdier; als Degene Die precies is wat wij willen dat Hij is.

Dan kan Hij onze nationale God worden, de God van Israël, of van de VS, of van Nederland. Of onze kerkelijke God, van ons soort kerk.

Wel, Hij is niet anglicaans, dat kan ik u verzekeren.

Maar als wij Hem alleen zien als de geheel Andere, en vergeten dat Hij Zich werkelijk aan Israël heeft geopenbaard, dan lopen wij ook het gevaar Hem uit het oog te verliezen; uit het oog te verliezen Wie Hij werkelijk is.

Wij hebben deze voortdurende spanning nodig in ons hart en in ons verstand tussen God als de geheel Andere, almachtige, en Degene Die tot Israël kwam in alle bijzonderheid.

Als wij het één of het ander vergeten, verliezen wij uit het oog Wie God is.

3. God komt tot ons

Dit vieren wij in de kerk. De almachtige God, de geheel Andere, is tot ons gekomen. Hij heeft Zich aan ons geopenbaard, in Jezus Christus.

Voor velen is dit het meest belachelijke idee, het grootste struikelblok van het christendom. Onze tijdgenoten kunnen tegenwoordig misschien nog geloven in een vaag pantheïstisch begrip van het goddelijke, maar hoe kan men in vredesnaam geloven dat de Almachtige een baby werd. Een tiener. Een man. En dat Hij vervolgens stierf aan een kruis op een heuvel in Jeruzalem.

Onze geloofsbelijdenis onderstreept beide aspecten van Wie God is:
Wij geloven in één God, de Vader, de Almachtige, Schepper van hemel en aarde.

En in één Heer, Jezus Christus,
eniggeboren Zoon van God,
Hij is voor ons, mensen, en omwille van ons heil uit de hemel neergedaald.
Hij heeft het vlees aangenomen door de heilige Geest uit de Maagd Maria
en is mens geworden.

Ja, God is almachtig. En ja, Hij is zo dicht bij ons gekomen.

Geleerden menen dat de psalm van David geschreven is om te vieren dat de ark van het verbond in de tabernakel werd gebracht. Dat kleine kistje, de ark van het verbond, vertegenwoordigde de Koning der heerlijkheid, de God van hemel en aarde.

Hoe vreemd. Hoe bijzonder.

Degene Die aankwam bij de tabernakel of de tempel in Jeruzalem, was God. De poorten zijn te laag voor Hem, te nauw, en daarom worden de poorten, dichterlijk gesproken, opgeroepen zichzelf te verheffen:

“Hef uw hoofden op, o poorten,
en verhef u, eeuwige deuren,
opdat de Koning der ere binnengaat.”

Deze indrukwekkende woorden van 3000 jaar oud hebben een diepe betekenis. God, de Schepper van hemel en aarde, treedt Zijn tempel binnen.

Toen God Zijn tempel binnenging, aanbad Israël.

Toen God de menselijke tempel van de maagd Maria binnenging, aanbad Zacharias.

Toen de discipelen zagen hoe God aanwezig was in Jezus, aanbaden zij.

De Almachtige verbindt Zich met de mensheid. Hij verliest Zijn eeuwige goddelijkheid niet. En de menselijkheid die God aannam, verloor haar menselijkheid niet. Maar God en mens werden één in Jezus Christus.

En daarom kunnen ook wij, kleine mensen, God ontmoeten.

Ja, Hij heeft uzelf tot Zijn tempel gemaakt.

Ambrosius van Milaan, de kerkvader uit de vierde eeuw, verbond de woorden over de poorten en de deuren die omhoog geheven moeten worden, met zijn mede-christenen. In zijn uitleg van Psalm 24 schreef hij:

“Wij weten dat de ziel haar poort heeft, die waar Christus komt en waar Hij staat en klopt. Doe dan open, want Hij wil binnengaan; Hij wil zijn bruid gereed vinden die Hem verwacht.”

Dezelfde woorden, “Heft uw hoofden omhoog, o poorten, en verhef u, u aloude deuren”, worden daarom ook vaak gebruikt in de liturgie van de eucharistie.

Conclusie

Wij vragen Jezus Christus – God uit God, Licht uit Licht – om aanwezig te zijn in brood en wijn, en tot ons te komen.

God, de Almachtige, Die in de hemel regeert, komt tot ons op de kleinste, meest bijzondere wijze: in brood en wijn.

Dit is het aanstootgevende van het christelijk geloof. De Eeuwige komt tot ons in Jezus Christus op een ongelooflijk tastbare manier. Om te zegenen en te redden wie Hem in aanbidding ontvangen.

Wanneer u Hem ontvangt, zie Hem – hoog en verheven, onmetelijk.

Wanneer u Hem ontvangt, zie Hem – Jezus, gekruisigd, zo zwak en tastbaar.

“En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus, Die U gezonden hebt.”

+ In de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest, amen.